

RODINA

Z PRAVODAJ ODBORU RODINNÉ POLITIKY, OCHRANY DĚTÍ A SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

AKTUÁLNÍ AKTIVITY V OBLASTI RODINNÉ POLITIKY

Fórum rodinné politiky 2024

Ve dnech 6. a 7. června se v Jihlavě uskutečnil již sedmý ročník Fóra rodinné politiky. Letošní fórum se neslo v duchu budoucnosti směřování českých rodin. Zaměřovalo se na tři průřezové oblasti: „Podpora ohrožených rodin“, „Co trápí současné české rodiny?“ a na téma „Rodina a vzdělání“. Záštitu nad konferencí poskytla Eva Pavlová, první dáma České republiky a Vít Kaňkovský, poslanec a předseda Výboru pro sociální politiku a PS ČR.

Úvodem zazněla slova ministra Mariana Jurečky, který přivítal všechny účastníky letošního dvoudenního setkání a zdůraznil, že se Ministerstvo práce a sociálních věcí aktivně snaží dělat řadu důležitých změn, nejen čistě legislativních, ale i v ohledu podpory rodin, dostupnosti bydlení a digitalizace. Zdravice zazněly i od první dámy Evy Pavlové, hejtmana kraje Vysočina Vítězslava Schreka, náměstkyně primátora města Jihlavy Radka Popelky, prorektora pro vnější a mezinárodní vztahy Vysoké školy polytechnické Jihlava Václava Báči, poslance Víta Kaňkovského, poslankyně Marie Jílkové a poslankyně Renáty Zajíčkové, která přinesla na Fórum rodinné politiky nově téma rodiny a vzdělávání.

Celkem se uskutečnilo 21 panelových diskusí, které proběhly v prostorách Vysoké školy polytechnické Jihlava a v kině Dukla. Úvodní panel diskutoval nad nejdůležitějšími potřebami rodin, obzvláště bydlení, sladování rodinného a pracovního života a péče o znevýhodněného člena rodiny. Rozmanitost českých rodin je velká, každá rodina má jiné potřeby a priority, proto je potřeba vytvořit příznivé prostředí pro všechny rodiny a jejich členy a obzvláště se zaměřit na prevenci k předejití závažným problémům do budoucna i jejich přenášení do dalších generací. Zmíněn byl návrh nového systému sociální podpory, jehož výzvou je zejména nastavení majetkového testu pro nárok na příspěvek. Výzvou do budoucna je nastavení dostatečných kapacit, jak materiálních, tak personálních, pro sociální a zdravotní služby. Podporovat je třeba i setrvání znevýhodněných osob v domácím prostředí.

Debatována byla i další velmi široká škála témat jako například chudoba a sociální vyloučení rodin v České republice, dopady předčasného odchodu ze vzdělávání na rodinný život, implementace evropské záruky pro děti, problémy spojené s odkládáním rodičovství, pracovní právo přívětivé rodinám či podpora otců v účasti na rodičovské dovolené.

Mimo již tradiční diskusní panely letošní Fórum rodinné politiky návštěvníkům nabídlo i bohatý doprovodný program ve formě workshopů k aktuálním tématům rodinné politiky, letního jarmarku sociálních podniků Vysočiny, poradnu k dětským skupinám na obecní úrovni či projekci filmu. Specifikem letošního fóra byly i doprovodné exkurze do sociálních podniků, jejichž záměrem byla možnost sdílet příklady dobré praxe v kraji Vysočina, který je již dlouhodobě v oblasti sociálních inovací velmi progresivní. Na letošním ročníku byly předány ceny Pečující roku 2024 – ocenění pro neformální pečující ve třech kategoriích.

Záznamy z jednotlivých panelů lze shlédnout [ZDE](#).

Kontaktní osoba:
Mgr. Jiřina Kunášková
vedoucí oddělení
jirina.kunaskova@mpsv.cz

NEFORMÁLNÍ PEČUJÍCÍ V RAKOUSKU

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

V červenci MPSV připravilo workshop Neformální pečující v Rakousku s Birgit Meinhard, která je prezidentkou zastřešující Asociace pro neformální pečující v Rakousku ([Interessengemeinschaft Pflegender Angehöriger](#)). K účasti na setkání v rámci projektu Sladění (v plném znění Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života, MPSV) byli pozváni pracovníci MPSV a také zástupci odborných a neziskových organizací z oblasti neformální péče. Téma bylo zasazeno v kontextu schválené novely zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách, v níž se neformální pečující stávají cílovou skupinou. Asociace (Interessengemeinschaft Pflegender Angehöriger) je celorakouská, řeší potřeby neformálních pečujících, má své zástupce – regionální koordinátory v jednotlivých spolkových zemích. Jejich náklady na provoz jsou významně hrazeny ministerstvem a některými pojišťovnami.

V Rakousku je téma neformálních pečujících ukotveno delší dobu. Dle příspěvku na péči je zde kolem 1 milionu neformálních pečujících (Rakousko má 9 milionů obyvatel), 80 % procent této péče poskytují ženy. Asociace pořádá 30. 11. Den neformálních pečujících v Rakousku, každoročně s jiným tematickým zaměřením z oblasti neformální péče. A ještě 20. 11., kdy je Mezinárodní den práv dítěte, probíhá setkání pro mladé pečující (= young carers jsou nepnoletí pečující, kteří neformálně pečují o své blízké: rodiče, sourozence či prarodiče). Významná část neformálních pečujících se stará o osoby s demencí. Co se týká příspěvku na péči, je v Rakousku stanoveno 7 stupňů a neformální pečující je ten, kdo pečuje 65 hodin týdně (jednotlivé aktivity mají stanovenou hodinovou dotaci). Příspěvek na péči je každoročně valorizován, mimo jiné díky činnosti Asociace. Asociace spolurealizuje v rámci Evropské unie projekt zaměřený na komunitní sestry, které propojují sociální a zdravotní služby, pracují převážně v terénu a také se soustředí na aktivní depistáž. Pro řešení právních otázek mají navázanou spolupráci s ombudsmanem. Zviditelnění potřeb neformálních pečujících a narůstající celospolečenská podpora všech, kteří pečují, je výsledkem mnohaletého snažení.

Kontaktní osoba:
Mgr. Olga Starostová
odborná garantka projektu
olga.starostova@mpsv.cz

ROZHOVOR S VRCHNÍ ŘEDITELKOU SEKCE

SEKCE RODINNÉ POLITIKY A SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (2)

Vrchní ředitelkou Sekce rodinné politiky a sociálních služeb na MPSV je Zdislava Odstrčilová. Součástí této sekce 2 je odbor rodinné politiky, ochrany dětí a sociálního začleňování, který vydává zpravodaj Rodina. Požádaly jsme paní vrchní ředitelku o odpovědi na otázky, které se týkají aktuálních legislativních změn u dětských skupin, sousedských dětských skupin a neformálních pečujících.

Velmi diskutovaná je aktuálně připravovaná novela zákona o dětských skupinách (DS). Na jaké změny se můžeme těšit? Novelu zákona o DS usilovně připravujeme, celý materiál se aktuálně nachází v legislativním procesu, před několika dny proběhlo první čtení na půdě Poslanecké sněmovny ČR, a ještě nás čeká spousta práce. Je toho mnoho, o čem bych mohla mluvit, velkou novinkou jsou už nyní velmi diskutované sousedské dětské skupiny, které rozšíří spektrum služeb pro děti v předškolním věku. Rodiče jistě ocení také další navrhovanou změnu, kterou je prodloužení provozu DS z minimálně 6 na 8 hodin během provozního dne. Samozřejmě mimo jiné reagujeme i na aktuální situaci a podněty přímo z DS, zjednodušujeme administraci příspěvku na provoz a upravujeme další ustanovení, např. ohledně smluv s rodiči nebo kvalifikace pečujících osob.

Zmínila jste sousedskou dětskou skupinu (SDS), mohla byste nám tuto chystanou službu více přiblížit? SDS jsou novým typem dětských skupin, který nabídne rodičům další alternativu v situaci, kdy se budou chtít vrátit na pracovní trh a budou řešit, kdo bude o jejich dítě pečovat. Principem je poskytovat péči v domácnosti, v přirozeném a pro dítě známém prostředí, v menším kolektivu o maximálně 4 dětech (včetně vlastních dětí pečujících osob) s jednou pečující osobou v domácnosti. Péče tedy bude nabízet opravdu velice individuální přístup k dětem. Má se jednat o velmi flexibilní službu, kterou bude jednodušší zřídit a případně zase zrušit. Podobná péče o dítě v domácím prostředí probíhá ve většině evropských zemí.

V červnu byla schválena tzv. malá novela o sociálních službách, kde jsou definováni neformální pečující. Jste spokojená s její výslednou podobou? Definice v novele se snaží reflektovat praktický stav. Obecně lze říci, že termín neformální péče, což jsou osoby blízké, které se starají o osobu se zvýšenou potřebou podpory, není v České republice stále příliš zaveden. A ačkoliv existují nástroje podpory na celorepublikové či lokální úrovni, bez definice cílové skupiny je není možné efektivně využívat.

Označení neformální pečující není příliš líbivé, ale navazujeme na evropský termín. Ještě se užívá v některých jazycích rodinný pečující, což upozaduje jiné než rodinné členy jako jsou přátelé či sousedé, i když je třeba zdůraznit, že péče v rodině stále převažuje. Dle nové definice v zákoně jsou za neformální pečující považováni ti, kteří jsou uvedeni v žádosti příspěvku na péči a mají podanou žádost nebo ti, jejichž blízkým, o které se starají, byl příspěvek přidělen. Dále jsou to lidé, kteří mají dlouhodobé ošetřovné anebo jim toto ošetřovné již skončilo, ale stále pečují. Konečně jsou to lidé, kteří se starají o osobu využívající službu.

Jaké služby a podpora je na tuto novelu vázána?

V diskusi s neformálními pečujícími často zaznívá, že jsou velmi důležité finance. Často neformální pečující nemohou pracovat, tak jak byli zvyklí. Z hlediska zákoníku práce je na ně myšleno v rámci sladění péče a práce: možnost zkrácení úvazku, možnost zhuštěného pracovního týdne, pružná pracovní doba či práce na dálku. U příspěvku na péči dochází od 1. července 2024 k valorizaci příspěvku na péči u 2. – 4. stupně závislosti. Současně je v jednání řešení speciální péče u osob vyžadujících nepřetržitou péči, tedy 24/7. Pod tou kontinuální péčí je třeba si představit, že někteří pečující se nemají možnost ani řádně vyspat, aby zajistili svého blízkého. S tím souvisí také potřeba odlehčovacích služeb, aby si mohli také někdy odpočinout nebo jít na plánovaný lékařský zákrok. Tady připravujeme úpravu, která by dávala neformálním pečujícím a těm, o které pečují, každoročně určitý čas v odlehčovacích službách k dispozici. V současné době pracujeme na proměně dávkového systému, tzv. super-dávce, přejeme si, aby se celý proces zefektivnil a zkrátila se doba vyřizování i v případě příspěvku na péči. V oblasti služeb jde o využití stávajícího potenciálu a aktivit, z nichž některé vznikly v rámci evropských projektů. Poradenství, nácvik mohou zajišťovat organizace, které se přirozeně potkávají s neformálními pečujícími při péči či v rámci poskytování služeb, jako je terénní pečovatelská služba či osobní asistence. Aktuálně směřujeme ke komplexnímu uchopení tohoto tématu v rámci MPSV a jeho začlenění do Strategie rodinné politiky, kam, jak už jsem zmínila, péče o osobu blízkou ve své komplexnosti náleží.

K SOUSEDSKÝM DĚTSKÝM SKUPINÁM

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Ministerstvo práce a sociálních věcí již více než půl roku spolupracuje s krajem Vysočina a realizují projekt *Systémová změna v oblasti sladění rodinného a pracovního života prostřednictvím inovativního konceptu sousedských dětských skupin* (zkráceně *Sousedské dětské skupiny*). Tento projekt reaguje na dlouhodobý problém nedostatečné kapacity dostupných služeb péče o předškolní děti v České republice. Pilotní projekt na Vysočině významně přispívá k nastavení nové služby podle potřeb rodičů i poskytovatelů péče o děti. Projekt nemůže přímo poskytovat službu péče o dítě, ale připravuje vhodné parametry a právní rámec a slouží k získávání zpětné vazby od rodičů a zájemců o poskytování služby, k nastavení vzdělávacích programů pro pečující a přípravě metodik. Zájemci mohou v rámci projektu promýšlet budoucí nastavení služby a úpravy prostor. Cenná je také zpětná vazba od rodičů a dětí účastnících se adaptačních aktivit. Projekt vítá a diskutuje návrhy na úpravu zákona a spolupracuje s Krajským úřadem Vysočina a Úřadem práce ČR.

V rámci letošního Fóra rodinné politiky se uskutečnil workshop zaměřený na sousedské dětské skupiny (SDS). Tyto skupiny představují novou formu předškolní péče, která by měla být zavedena připravovanou novelou zákona o dětských skupinách. Workshop nabídl účastníkům příležitost dozvědět se více o sousedských dětských skupinách, diskutovat o jejich cílech a sdílet postřehy a návrhy na zlepšení předškolní péče. Interaktivní část workshopu umožnila účastníkům podílet se na tvorbě vize těchto skupin. Byly prezentovány informace o motivaci a představách zájemců o poskytování sousedských dětských skupin a také mediální výstupy získané projektovým týmem během jejich dosavadních aktivit. Účastníci si mohli vyzkoušet navrhnout ideální budoucnost těchto skupin, přičemž výsledky workshopu budou použity při tvorbě komunikační strategie na podporu sousedských dětských skupin (SDS). 13. června se rovněž v Jihlavě uskutečnila minikonference *Sousedské dětské skupiny* zaměřená na inovace a nové přístupy v předškolní péči. Byly zde představeny aktuální trendy a výzvy v této oblasti. Projekt úspěšně dokončil první fázi pilotáže (onboarding) se 14 účastníky. Klíčovým prvkem projektu byl inkubátor, který definoval cestu pečujícího a vybíral účastníky pro experimentální program. Tento 6–8 týdenní program zahrnoval 10–12 účastníků, kteří museli splnit základní požadavky, jako je nízká finanční náročnost a zaměření na péči o děti ze znevýhodněných prostředí. V červnu byla připravena a finalizována koncepce plánu výchovy a péče. Tato fáze testovala efektivitu nového systému a byla ukončena k 30. červnu 2024. Následovat bude fáze adaptace v období od srpna do října 2024.

V adaptační fázi projektu je zapojeno 7 zájemkyň poskytování služby, 26 rodičů a 43 dětí.

Projektový tým komunikuje s dalšími 40 zájemci z celé ČR, kteří dostávají informace o projektu a novele zákona č. 247/2014 Sb. a mají možnost zapojit se do online vzdělávání zdarma. O službu projeví zájem a do aktivit se zapojily také obce/města: Jihlava, Strážek u Bystřice nad Pernštejnem, Měřín, Rovné, Velká Bíteš, Bystřice nad Pernštejnem, Brtnice, Ždár nad Sázavou, Jemnice, Přibyslav a Luka nad Jihlavou. Na adaptační část projektu budou podávat zpětnou vazbu jak rodiče, kteří budou mít přístup do prostor, kde péče probíhá, tak Úřad práce ČR, který bude vydávat závazné stanovisko k prostorovým a provozním podmínkám a kontrolovat dodržování zákonných povinností poskytovatele. Spolupráce s Úřadem práce je také jednou z významných aktivit pilotního projektu na Vysočině.

Kontaktní osoba:
Bc. Josef Zámečník
věcný garant projektu
josef.zamecnik@mpsv.cz

ODMĚŇOVAT DOCHÁZKU NENÍ LEGITIMNÍ, ZAMĚSTNAVATELÉ TO ČASTO NEVÍ

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Projekt Rovná odměna, který systematicky usiluje o snížení rozdílu mezi výdělky žen a mužů, se také věnuje osvětě, a to nejen mezi zaměstnanými, ale také mezi zaměstnavateli. Projekt v rámci této aktivity upozorňuje na problematičnost takzvaného bonusu za „neabsenci“.

Zaměstnavatelé v České republice neřídka uplatňují bonus za docházku (nebo také prémie za přítomnost, za plný odpracovaný fond pracovní doby atp.), aniž by tušili, že tento zavedený institut není v pořádku. Bonus znamená pro zaměstnance finanční zvýhodnění za nulovou absenci na pracovišti, včetně absencí v důsledku překážek v práci na straně zaměstnance (např. dočasná pracovní neschopnost, ošetřování dítěte či poskytování dlouhodobé péče). V případě absence se bonus buď snižuje, nebo není přiznán vůbec. Finanční bonus v této podobě není legitimní a nepříznivě dopadá především na rodiče malých dětí, většinou na matky (diskriminační důvod pohlaví) anebo na zaměstnance s postižením či nepříznivým zdravotním stavem (diskriminační důvod zdravotní postižení či zdravotní stav).

Kdy je finanční zvýhodnění „neabsentace“ legitimní? Finanční zvýhodnění zaměstnanců, kteří nemají v daném období absenci, může být legitimní, pokud jím zaměstnavatel odměňuje práci navíc za chybějící kolegy nebo kolegyně. Toto zvýhodnění je ovšem v souladu se zákazem diskriminace jen tehdy, pokud skutečně a přiměřeně zohledňuje zvýšené množství práce. Zaměstnavatel by tedy měl vysvětlit, jakým způsobem se zvýšení objemu práce projevuje u konkrétních zaměstnanců. Bonus by měli dostat pouze ti, kteří skutečně vykonávají větší množství práce.

Kdy nelze finanční bonus přiznat? Bonus nemůže být přiznán zaměstnancům v situaci, kdy jsou všichni zaměstnanci přítomni na pracovišti, a nemůže být přiznán způsobem, který nezohledňuje množství práce navíc za absentující kolegy a kolegyně, například tehdy, když se přizná ve stejné výši při jednodenní absenci jednoho zaměstnance a při dlouhodobé absenci více zaměstnanců. Pokud zaměstnavatel přiznává bonus za docházku jiným způsobem, dopouští se nepřímé diskriminace ([§ 16 odst. 2 zákoníku práce](#)) z důvodu pohlaví (v případě nepřítomnosti z důvodu ošetřování člena rodiny) nebo zdravotního stavu (v případě nepřítomnosti z důvodu návštěvy lékaře či dočasné pracovní neschopnosti).

Rozpor s dalšími ustanoveními zákoníku práce Přiznávání docházkových bonusů zaměstnavatelem může být také v rozporu s [§ 109 odst. 4 zákoníku práce](#), který stanovuje, že mzda a plat se poskytují podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, podle obtížnosti pracovních podmínek, podle pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků (obsah těchto kritérií je blíže popsán v [§ 110 odst. 3-5 zákoníku práce](#)). Docházkový bonus nelze podřadit ani pod jedno z kritérií uvedených v § 109 odst. 4 zákoníku práce, proto je s ním v rozporu. Přiznávání docházkových bonusů může být rovněž v rozporu s [§ 1a odst. 1 písm. a\) zákoníku práce](#), tedy se zásadou zvláštní zákonné ochrany zaměstnance. Jestliže zákoník práce výslovně stanovuje zaměstnavatelům povinnost omluvit nepřítomnost zaměstnanců ze stanovených důvodů, není možné, aby zaměstnavatel trestal zaměstnance za to, že využijí svého práva a nepřijdou do zaměstnání v daný den, kdy pro ně nastane překážka v práci.

Kontaktní osoba:
PhDr. Lenka Simerská
věcná garantka projektu
lenka.simerska@mpsv.cz
www.rovnaodmena.cz

K NÁRODNÍM DOTAČNÍM TITULŮM

ODDĚLENÍ FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, SOCIÁLNÍ PRÁCE A SPOD (261)

Dotační titul Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností

V rámci prvního kola dotačního titulu bylo podpořeno 28 organizací, které svoji činnost zaměřují na podporu seniorů. Organizacím byla na realizaci aktivit rozdělena celková alokace 18 milionů Kč. Novinkou pro letošní rok je povinnost příjemců odevzdávat monitorovací listy, které mapují míru zapojení cílové skupiny, dopady opatření na cílovou skupinu a celkově úspěšnost realizace projektů. V případě dotazů je možné se na MPSV obrátit prostřednictvím e-mailové adresy vua@mpsv.cz.

Národní dotační titul Rodina

V národním dotačním titulu Rodina bylo v roce 2024 celkově podpořeno 283 projektů v celkové částce cca 180 mil. Kč. Dotační titul se zaměřuje na preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství, druhá oblast cílí na podporu práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD. I v tomto dotačním titulu se MPSV nově zaměřuje na odevzdávání monitorovacích listů 2 x ročně ze strany příjemců dotace, kdy se snaží mapovat a vyhodnocovat realizaci projektů. V letních měsících probíhá aktualizace metodiky dotačního titulu. V září MPSV plánuje opět vyhlásit nové dotační řízení Rodina na rok 2025. V případě dotazů je možné posílat dotazy na e-mailovou adresu rodina@mpsv.cz.

Soutěž Obec přátelská rodině a seniorům

Soutěž Obec přátelská rodině a seniorům byla v letošním roce vyhlášena na začátku dubna, příjem žádostí byl ukončen v květnu. Stejně jako v loňském roce se mohly přihlásit obce z celé ČR s cílem získat finanční podporu na realizaci rodinných a proseniorských opatření. Novinkou pro letošní rok byla povinnost obcí přiložit k žádosti sebehodnotící dotazník mapující nastavení jednotlivých opatření v obci. Do soutěže se letos přihlásilo 56 obcí ze všech pěti velikostních kategorií, největší počet přihlášek MPSV obdrželo od nejmenších (do 800 obyvatel) a středně velkých (od 5001 do 18 000 obyvatel) obcí. Celkem bude podpořeno 31 obcí, které si rozdělí 16 milionů Kč. V případě dotazů je možné se na MPSV obrátit prostřednictvím e-mailové adresy soutez@mpsv.cz.

Mimořádný dotační titul pro dočasné aktivity na podporu rodin z Ukrajiny v rámci center pro rodiny s dětmi (zejména ve věku 0 až 6 let)

V souvislosti s nepříznivou situací způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině a s tím související rozsáhlou migrací ukrajinských uprchlíků, především pak rodin s dětmi vyhlášovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí pro roky 2022 až 2024 mimořádný dotační titul na podporu aktivit pro rodiny s dětmi (zejména ve věku od 0 do 6 let).

Dotační titul je připraven v rámci širší spolupráce a partnerství MPSV s organizací UNICEF, která na území České republiky napomáhá v reakci na uprchlickou krizi způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině, zejména v oblasti ochrany dětí. MPSV a organizace UNICEF se zavázaly ke vzájemné spolupráci směřující do těch oblastí podpory, které zajistí ukrajinským dětem a rodinám přístup k integrovaným, multidisciplinárním a adekvátně financovaným komunitním a rodinným ochranným službám, péči v raném dětství, sociální ochraně atd. V roce 2024 bylo podpořeno 33 organizací celkovou částkou 10,6 mil. Kč z prostředků poskytnutých MPSV organizací UNICEF. Spolupráce na tomto projektu mezi MPSV a UNICEF končí v srpnu 2024.

Financování sociálních služeb

V rámci dotačních titulů vyhlášených v návaznosti na zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách jsou ze strany MPSV každoročně vyhlášována dotační řízení pro kraje a hl. m. Prahu na financování sociálních služeb (v rámci krajských sítí služeb) a dotační řízení pro poskytovatele sociálních služeb s nadregionálním a celostátním charakterem.

Pro rok 2024 bylo krajům a hl. m. Praze z rozpočtu MPSV poskytnuto celkem 24,9 mld. Kč na financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi u jednotlivých druhů sociálních služeb. Na podporu služeb, které mají celostátní a nadregionální charakter, bylo poskytovatelům sociálních služeb pro rok 2024 přiznáno celkem 1,520 mld. Kč.

V červnu a červenci 2024 navíc MPSV vyhlásilo mimořádné dotační výzvy na podporu sociálních služeb v mimořádných situacích, a to v následujících oblastech:

A) Zajištění služeb sociální péče pro potřebné osoby přicházející do České republiky z území Ukrajiny v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace dle § 3 odst. 2) zákona č. 65/2022 Sb. a dle § 1 a § 5 odst. 1 zákona č. 66/2022 Sb. **B)** Zajištění péče dle zákona o sociálních službách prostřednictvím terénní sociální služby osobní asistence u osob, jejichž potřeba péče přesahuje více než 80 hodin měsíčně, v situacích snížené úhrady za poskytnutou péči. **C)** Mimořádné situace podle § 104 odst. 3 písm. c) zákona o sociálních službách, kterými se rozumí zejména živelná pohroma, požár, ekologická nebo průmyslová havárie, dále poskytování péče o trojčata a víceročata ze strany pečovatelské služby, případně další mimořádné situace ohrožující dostupnost sociálních služeb pro jejich uživatele.

V rámci těchto výzev je možné podávat žádosti o dotace v průběhu roku 2024 až do 31. 10. 2024 pro oblast A a do 15. 11. 2024 v oblastech B a C.

Kontaktní osoba:
Ing. Michal Špaček
vedoucí oddělení
michal.spacek@mpsv.cz

ROZCESTNÍK POMŮŽE RODINÁM S VÁŽNĚ NEMOCNÝMI DĚTMI NAJÍT VHODNÉ SLUŽBY A INFORMACE

NADACE RODINY VLČKOVÝCH

Vážná nemoc dítěte představuje pro rodiče, sourozence a další příbuzné obrovskou emocionální zátěž. Rodina ale čelí mnoha dalším výzvám: propadu ve finančních příjmech, sociální izolaci. Pro rodiče je obtížné najít vhodné služby, které by rodině v její situaci mohly pomoci. Nemocné dítě potřebuje nejen lékařské služby. I přes svůj vážný zdravotní stav má právo se vzdělávat a taky si hrát. Aby dítě nestrádalo, je důležité, aby nežilo jen v bolesti a prázdnotě a aby mohlo se svými blízkými zažívat radostné chvíle. Nově spuštěná online databáze služeb pro pečující o vážně nemocné děti [Rozcestník](#) mapuje služby, které rodinám mohou pomoci v různých oblastech péče nejen o dítě, ale i o zbytek rodiny. Rodina tu najde třeba služby psychoterapeuta, zdravotně sociálního poradce, nejrůznější druhy terapií, pomůcky, linky pomoci, podpůrné organizace patientské nebo komunitní, volnočasové aktivity a také pohřební služby a pozůstalostní péči. Služby jsou v Rozcestníku rozdělené do 55 kategorií a při spuštění obsahoval už více než 1 000 zápisů ze všech krajů Česka. Jednotlivé služby v databázi jsou ověřené a zápisy jsou pravidelně kontrolované a aktualizované koordinátory, kteří sami působí v daných regionech jako odborníci v péči o vážně nemocné dítě. Mají tak o službách v kraji nejlepší přehled. Databáze se stále rozvíjí a rozšiřuje o zápisy dalších poskytovatelů služeb. Pokud znáte někoho, kdo pracuje s rodinou s vážně nemocným dítětem, předejte mu informaci a doporučte mu se zaregistrovat. Zájemci mohou využít registraci přes [formulář](#) a společně s regionálním koordinátorem sestavit svůj profil v databázi, tak aby odpovídal reálné nabídce a poskytl kompletní informace o poskytovaných službách.

Rozcestník je součástí implementace [Konceptu péče](#) o děti a dospívající se závažnou život limitující a ohrožující diagnózou, jejich rodiny a rodiny po nečekané ztrátě. Vznikl za podpory Nadace rodiny Vlčkových.

Rozcestník
Databáze služeb pro pečující
www.rozcestnik.nrv.org

Kontaktní osoba:
Katarína Carda
programová manažerka NRV
katarina.carda@nrv.org

SETKÁNÍ KOORDINÁTORŮ EVROPSKÉ ZÁRUKY PRO DĚTI

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

V Bruselském paláci Egmont se ve dnech 2. a 3. května 2024 konala mezinárodní konference k tématu evropské Záruky pro děti. Akce byla uspořádána v rámci belgického předsednictví v Radě EU a účastnila se jí také královna Mathilde Belgická. Za Českou republiku (dále jen „ČR“) je národním koordinátorem zvolen/a ředitel/ka odboru Rodinné politiky, ochrany dětí a sociálního začleňování Ministerstva práce a sociálních věcí. Této konferenci se za zastupující ředitelku účastnila Alexandra Lacinová.

Na setkání byli přítomni národní koordinátoři Záruky pro děti za jednotlivé členské státy, evropští politici, zástupci Evropské komise neziskových organizací. Debaty směřovaly k pokroku členských států v boji proti dětské chudobě a sociálnímu vyloučení, prezentovány byly i příklady dobré praxe.

© European presidency

Věděli jste, že...

v roce 2022 bylo v Evropské unii ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením 20 milionů dětí mladších 18 let? Evropský pilíř sociálních práv si klade za cíl mj. snížit počet dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením v horizontu do roku 2030 alespoň o 5 milionů.

Co je to Záruka pro děti?

Evropská iniciativa, která se snaží předcházet sociálnímu vyloučení dětí a zajistit přístup dětí v nouzi ke klíčovým oblastem a kvalitním službám, jimiž jsou:

- účinné a bezplatné předškolní vzdělávání a péče
- vzdělávání a školní činnosti
- zdravé jídlo každý školní den
- účinná a bezplatná zdravotní péče
- dostatečná a zdravá výživa, odpovídající bydlení.

Jednotlivé členské státy vypracovaly národní akční plány pro období do roku 2030 a aktuálně zveřejňují zprávy o jejich plnění.

Akční plán k naplnění Záruky pro děti ČR je dostupný [ZDE](#).

ČR pracuje ve svém akčním plánu s celou řadou skupin dětí, které jsou chudobou a sociálním vyloučením potenciálně více ohroženy, a to od dětí žijících v neúplné rodině, přes děti žijící v sociálně vyloučených lokalitách po děti žijící v náhradní rodinné péči (s výjimkou dětí osvojených) či v ústavní péči a mnohé další. Definována je také celá řada cílů, na které se ČR v této oblasti zaměřuje. Zaprvé se jedná o zvýšení nabídky institucionálních služeb péče o děti prostřednictvím navyšování kapacit v dětských skupinách. „V ČR vznikne do roku 2030 dalších 7,5 tisíc míst v dětských skupinách pro děti předškolního věku.“ Další prioritou je snížení míry předčasných odchodů ze vzdělávání na 5,5 % do roku 2030. Zatřetí si ČR definovala snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením o 120 000 osob do roku 2030 a snížení počtu dětí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením do téhož roku o 50 tisíc.

„Finanční prostředky, které jsou vynaloženy na podporu ohrožených dětí, musíme vnímat jako investici, ne jako výdaj.“

Kontaktní osoba:
Mgr. Alexandra Lacinová
vrchní ministerská rada
alexandra.lacinova@mpsv.cz

STUDIJNÍ NÁVŠTĚVA NORSKA ANEB POZNÁNÍ MÍSTNÍHO SYSTÉMU PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A PÉČE O DĚTI

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Ve dnech 21.- 23. dubna 2024 proběhla v rámci projektu Vytvoření komplexního monitorovacího a evaluačního rámce pro předškolní vzdělávání a péči v České republice studijní cesta do Norska, které se účastnili zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, UNICEF, Evropské komise, České školní inspekce a Sdružení místních samospráv.

Za resort práce a sociálních věcí se cesty účastnily kolegyně z odd. Koncepce rodinné politiky a služeb péče o děti. Tento dvouletý projekt je financován Evropskou unií prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu (TSI). Praktické fungování projektu zprostředkovává UNICEF a aktuálně se nacházíme téměř v polovině realizace projektu.

Rychlý přehled informací:

- Nárok na místo v mateřské škole je v Norsku zaručen pro všechny děti od 1 roku věku, do té doby je k dispozici placená rodičovská dovolená.
- Participace dětí ve službách předškolního vzdělávání a péče dosahuje 93 %, záměrem je zvýšit ji až na 97 %.
- Veřejných mateřských škol je 49 %, soukromých 51 %.
- Norský systém značně podporuje zapojení dětí se specifickými potřebami do kolektivu.
- Legislativně oblast předškolního vzdělávání a péče upravuje tzv. Kindergarten Act .

Věděli jste, že...

V Norském systému předškolního vzdělávání a péče tvoří desetinu personálu muži? V hlavním městě Oslu dosahuje tato hodnota dokonce až 17 %. V České republice se oproti tomu jedná o méně než 1 % mužů působících v této oblasti.

V průběhu programu proběhla návštěva Ministerstva školství a výzkumu, Norského ředitelství pro vzdělávání a odbornou přípravu, vzdělávací agentury v Oslu a třech konkrétních zařízení pro předškolní vzdělávání a péči. Poznatky získané v průběhu této cesty poslouží jako příklad dobré praxe při návrhu rámce pro Českou republiku.

Na obrázku můžete vidět sochu žirafy, která je umístěna přímo na zahradě jedné z navštívených mateřských škol a byla vyrobena podle předlohy obrázku, které namalovalo jedno z tamních dětí.

Kontaktní osoba:
Mgr. Alexandra Lacinová
vrchní ministerský rada
alexandra.lacinova@mpsv.cz

AKTUALIZACE STRATEGIE ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ NA LÉTA 2021–2030

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

V oblasti problematiky rovnosti žen a mužů je důležité zmínit aktuálně probíhající aktualizaci Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030. Aktualizovaná Strategie reflektuje socioekonomický vývoj, k němuž došlo od schválení původní Strategie v březnu 2021, jako jsou například dopady pandemie covidu-19, na které navázaly dopady ruské agrese proti Ukrajině. V dokumentu bylo žádoucí zohlednit i pokrok v technologické oblasti související s rozvojem umělé inteligence, včetně rizik s ním spojených. Zároveň také došlo k úpravám na základě už splněných úkolů, které mohly být vypuštěny, některé byly upraveny nebo přeformulovány.

Do aktualizované Strategie se v souladu s konsolidací veřejných rozpočtů promítla také snaha o zmírnění administrativní zátěže, usnesení vlády snižuje četnost předkládání zprávy o plnění Strategie z jednoho na dva roky.

K jednotlivým kapitolám proběhly na podzim kulaté stoly, nyní bylo ukončené mezirezortní připomínkové řízení a aktuálně probíhá jeho vypořádání. MPSV zaslalo celkem 35 připomínek, z toho 22 jsou připomínky zásadní, 8 doporučující a 5 formální.

Aktualizovaná Strategie má nadále osm kapitol. Celkem obsahuje 26 strategických cílů, 107 specifických cílů a 373 opatření. Strategie rovnosti mužů je důležitá především jako základní vodítko pro realizaci věcných politik v oblasti rovnosti žen a mužů.

Kontaktní osoba:
Mgr. Kateřina Linková
rezortní koordinátorka rovnosti žen a mužů
katerina.linkova@mpsv.cz

CHARTA PROTI DOMÁCÍMŮ NÁSILÍ

Ministerstvo práce a sociálních věcí přistupuje k [Chartě proti domácímu násilí](#) (dále Charta). Vznik Charty iniciovaly Nadace Vodafone a společnost IKEA ve spolupráci s organizacemi pomáhajícími obětem domácího násilí. Podpisem Charty se její signatáři zavazují k podpoře obětí domácího násilí z řad svých zaměstnankyň a zaměstnanců. Charta byla slavnostně představena a otevřena k podpisu na konci minulého roku pod záštitou zmocněnkyně pro lidská práva Kláry Šimáčkové Laurenčíkové. Ministerstvo práce a sociálních věcí se s myšlenkami Charty plně ztotožňuje. Domácí násilí představuje závažné porušování lidských práv, které má hluboké fyzické, psychické a emocionální důsledky pro oběti. Uvědomujeme si závažnost tohoto problému a rádi podpoříme jeho systematické řešení i prostřednictvím dalších aktivit na našem resortu.

K slavnostnímu podpisu Charty dojde na Fóru rovnosti žen a mužů, které se bude konat 16. a 17. září 2024 v Praze.

AKTUÁLNÍ AKTIVITY POLITIKY STÁRNUTÍ

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Ministerstvo práce a sociálních věcí Vás zve na **Fórum aktivního stárnutí**, které pořádá 30. září 2024 pod záštitou Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti v sále Státní akta Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

Nejen česká společnost prochází výraznými demografickými změnami. Rodí se méně dětí a prodlužuje se délka dožití, což v kombinaci s kvalitnější lékařskou péčí a celkově větší kvalitou života vede ke zvýšení podílu starších lidí v populaci. Je proto nutné se na stárnutí připravovat včas a efektivně. Fórum aktivního stárnutí se bude zabývat klíčovými tématy jako jsou motivace k aktivnímu stárnutí, zodpovědný přístup ke stáří, age management a inovativní přístupy ke stárnutí jako celoživotnímu procesu. Rovněž se zaměří na roli technologií, které mohou překonávat bariéry mezi generacemi, podporovat mezigenerační spolupráci a aktivní zapojení seniorů.

Na konferenci vystoupí přední odborníci z praxe i akademické sféry: MUDr. Zdeněk Kalvach, Mgr. Lucie Vidovičová, Ph.D., Mgr. et Mgr. Marcela Petrová Kafková, Ph.D., Mgr. et Mgr. Lenka Kamanová, Ph.D., Mgr. Jiří Hrabě, Mgr. Kateřina Jirglová a Mgr. Ilona Štorová.

Součástí Fóra bude slavnostní předání ocenění vítězům soutěže Cena Rady vlády pro seniory a stárnutí populace. Cílem Ceny je zvýšit povědomí o demografickém stárnutí společnosti a růstu dlouhověkosti. Oceněné osobnosti, kolektivy nebo projekty jsou příkladem a inspirací k odpovědnosti, k přípravě na stárnutí, prevenci i aktivnímu stárnutí. Rada i takto podporuje společnost přátelskou pro každý věk bojující proti ageismu a podporující ideu nestárnoucích lidských práv a mezigenerační spolupráce.

10. ročník Ceny Rady vlády byl vyhlášen ve čtyřech kategoriích:

- **Osobnost profesionál** – cena za profesionální přínos k zodpovědnému přístupu k aktivnímu stárnutí a stáří 2024 pro osobnost, která se významným způsobem a dlouhodobě angažuje v oblasti podpory aktivního a zodpovědného přístupu ke stárnutí a stáří jako celoživotnímu procesu v jeho nejrůznějších podobách, vč. podpory kvalitních mezigeneračních vztahů;
- **Osobnost neprofesionál** – cena za inspirativní přínos k zodpovědnému přístupu k aktivnímu stárnutí a stáří 2024 pro osobnost, která svým příkladem a úsilím dlouhodobě a významným způsobem inspiruje ostatní k zodpovědnému přístupu k aktivnímu stárnutí a stáří v jeho nejrůznějších podobách, vč. podpory kvalitních mezigeneračních vztahů;
- **Kolektiv / projekt** – cena pro organizaci nebo projekt, která/ý se významným způsobem a dlouhodobě angažuje v oblasti podpory aktivního a zodpovědného přístupu ke stárnutí a stáří jako celoživotnímu procesu v jeho nejrůznějších podobách, vč. podpory kvalitních mezigeneračních vztahů;
- **Zvláštní cena pana ministra** – zvláštní ocenění udělované panem ministrem za mimořádný nebo inovativní přínos v oblasti podpory aktivního a zodpovědného přístupu ke stárnutí a stáří jako celoživotnímu procesu v jeho nejrůznějších podobách, vč. podpory kvalitních mezigeneračních vztahů.

Kontaktní osoba:
Mgr. Jana Řeháková Fučíková
vrchní ministerský rada
jana.rehakova2@mpsv.cz

WEBINÁŘE NA PODPORU SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ

ODDĚLENÍ SOCIÁLNÍ INTEGRACE (182)

Jednou z činností **oddělení sociální integrace MPSV** je poskytovat metodickou podporu krajům, obcím, poskytovatelům sociálních služeb ad. v oblasti řešení a prevence sociálního vyloučení a za tímto účelem vyhledávat příklady dobré a špatné praxe a předávat je k dalšímu využití formou vzdělávacích a osvětových akcí na podporu sociálního začleňování a naplňování opatření **Strategie sociálního začleňování 2021-2030**.

25. června 2024 se pod názvem Preventivní aktivity pro rodiny s dětmi 0-6 let ze sociálně znevýhodněného prostředí uskutečnil první z řady pravidelných čtvrtletních webinářů určených sociálním pracovníkům obcí a krajů. O zkušenosti, jak vyhledat, kontaktovat a motivovat rodinu ohroženou chudobou a sociálním vyloučením ke spolupráci nebo jakým přínosem pro obyvatele obce může být aktivní komunikace mezi jejím vedením, zástupci místních sociálních a školských odborů, vzdělávacích institucí a neziskových organizací, pediatry ad., se dělili pozvaní hosté Petra Večerková, ředitelka Eurotopia, o. p. s., působící v Moravskoslezském kraji, Dominik Ertner, vedoucí sociálních služeb Armáda spásy, a Lenka Kurová, ředitelka spolku Začít spolu se sídlem ve východočeském Broumově.

I když realizují své programy v odlišných podmínkách, prezentující se shodli na výhodách aktivní sociální práce v terénu za předpokladu respektujícího přístupu a vytváření otevřeného a bezpečného prostředí. Zásadní podle nich je, aby se oslovené rodině i přes její prvotní odmítnutí pomoci tato možnost opakovaně nabízela. Doporučovali také zapojovat „peer pracovníky“ z komunity či pracovníky se znalostí jejích sociokulturních specifik nebo kontaktovat potencionálně ohroženou rodinou již před narozením nebo krátce po narození dítěte a navázat s ní vztah, který umožní doprovázet ji i během období nástupu dítěte do předškolního vzdělávání.

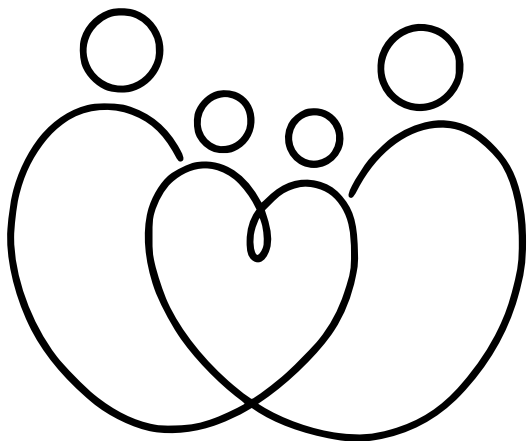

V dotazníku se oslovení sociální pracovníci vyjádřili k obsahu chystaných workshopů. Jako jedna z častých odpovědí se objevoval požadavek na zařazení oblasti práce s mládeží, včetně dětí z Ukrajiny, které v ČR pobývají v režimu dočasné ochrany.

Na základě poptávky zástupců krajů a obcí oddělení sociální integrace MPSV uspořádá další setkání v úterý 24. září 2024 ve spolupráci s Českou asociací streetwork, Centrem na podporu integrace cizinců pro Liberecký kraj a Krajským úřadem Libereckého kraje a tento workshop věnuje inspirativním způsobům práce s dospívajícími.

Dotazy na přednášející hosty ze zmíněné Asociace, která sdružuje nízkoprahové kluby pro děti a mládež, mohou zájemci načerpat také v rámci Týdne nízkoprahových klubů, který se uskuteční ve dnech 16.-22. září. Laické i odborné veřejnosti představí své aktivity a zaměří se na téma Děti a rodiny ohrožené ztrátou bydlení a Duševní zdraví dětí a dospívajících a wellbeing na školách.

Pro více informací o webináři sledujte web MPSV nebo pište na integrace@mpsv.cz.

Kontaktní osoba:
Bc. Stanislava Jindrová
ministrská rada
stanislava.jindrova@mpsv.cz

AKTUALITY Z PROJEKTŮ

ODDĚLENÍ KONCEPCE SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ A NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE (233)

Revizní setkání v náhradní rodinné péči (NRP) – nástroj, který nás může mnohé naučit

V rámci systémového projektu „Standardizace procesu zabezpečení náhradní rodinné péče o děti“ a klíčové aktivity „Párování v NRP“ se aktivně věnujeme realizaci revizních setkání.

Co je revizní setkání?

Je to nástroj, díky kterému se detailněji díváme na proces neúspěšného zprostředkování NRP či předčasného ukončení NRP. Neúspěšné zprostředkování v praxi znamená ukončení zprostředkování NRP v období seznamování zájemce s dítětem do rozhodnutí příslušného soudu o svěřeni dítěte do jeho péče. To vše za předpokladu, že již došlo k osobnímu setkání, kdy dítěti byl znám účel návštěvy zájemce.

Za předčasně ukončenou NRP i v praxi považujeme situace, kdy je ukončena péče o dítě v náhradní rodině, kam bylo dítě soudně svěřeno. Jedná se o situace, kdy byl k soudu podán návrh na zrušení této péče bez ohledu na skutečnost, kdo návrh podal. Nejedná se o situace ukončení NRP z důvodu návratu dítěte zpět do rodiny.

Jedná se o dvouhodinové plánované a facilitované setkání osob, které se na zprostředkování NRP podílely nebo účastnily. Účelem setkání není hledat viníka, ale naučit se a posunout dál ze zkušenosti, kterou jsme konkrétní kazuistikou získali. Revizní setkání má předem danou strukturu a jeho cílem je zrevidovat postup při zprostředkování NRP, aby bylo možné v závěru dojít k metodickému doporučení. To nám pomáhá se příště vyvarovat špatným rozhodnutím či zlepšit nebo posílit určité výstupy v procesu zprostředkování NRP.

Po zkušenostech s revizními setkáními a zpětnými vazbami, které v projektu zaznávají, vnímáme revizní setkání šířeji. V budoucnu se může jednat o nástroj, který bude pracovnícům a pracovníkům pomáhat chránit zájem dítěte i v jiných případech v sociálně-právní ochraně dětí, než které se dotýkají jen problematiky NRP.

Revize v rámci procesu zprostředkování a naše zkušenost s nimi

Revizní setkání (Informace o revizním setkání byly čerpány z Příručky „Revizní setkání u neúspěšné zprostředkované NRP a předčasně ukončené NRP před 18. rokem věku dítěte“, Ministerstva práce a sociálních věcí, 2019.) vznikla v rámci projektu MPSV, který probíhal v letech 2015–2019 s názvem *Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí*. V praxi se ukázalo, že tento nástroj má skvělou a srozumitelnou obsahovou strukturu, přesto je třeba mít na paměti, že revizní setkání je obsahově velmi citlivé, zejména pro vlastní účastníky procesu.

Nikdo z náhradních rodičů nevstupuje do zprostředkování NRP s tím, že jej bude chtít předčasně ukončit. Jednou ze společných motivací, jak budoucích pěstounů, tak osvojitelů, bylo pečovat o dítě až do dospělosti. A to se jim bohužel nepodařilo. Proto je zcela klíčové dbát na jejich ošetření a bezpečí. Není možné předjímat jejich vinu. Jsou mnohé případy, kdy je prokazatelné, že chyběla pomoc a podpora.

„Jejich zkušenost na revizi je velmi cenná, proto je důležité hledat cesty, jak názor pěstounů či osvojitelů na setkání dostat. Jednou z možností je, aby na setkání přišli s podpůrnou osobou, další z možností je poslat vzkaz prostřednictvím e-mailu či pověřené osoby. Neméně důležité je ošetřit dítě, které již minimálně jednou opustilo svoji rodinu, vystřídalo několik výchovných prostředí a opět je konfrontováno s tím, že se to nepovedlo“, říká odborný garant klíčové aktivity Petr Zmuda.

„To velmi naráží na jeho pocity vlastní nedostatečnosti a špatného já. Proto je třeba být k dětem transparentní, pojmenovávat věci pravdivě, zapojovat je do procesů, které se jich týkají. Pokud se o věcech mluví, pojmenovávají se, jsou srozumitelné, nedávají tak prostor pro vytváření různých fantazií. Součástí revize může být i dítě, které přizveme do procesu formou dopisu. Dopis transparentně a přiměřeně věku pojmenovává, že se něco nepovedlo, přestože jsme se všichni moc snažili“, dodává Zmuda.

Zkušenost ukázala, že pokud dítě (či osobu, která jej dobře zná) k revizi přivzeme, dozvíme se důležité informace, které mohou být novým začátkem pro další sociální práci s ohroženým dítětem.

A jak to mají s revizemi kolegyně a kolegové z krajských úřadů, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, neziskových organizací a pobytových zařízení?

Přestože zpočátku při oslovování všech účastníků vnímáme jisté obavy, následné zpětné vazby ukazují, že jsou zúčastnění za setkání rádi. Dává jim možnost reflektovat postupy v bezpečném prostředí, přináší nové podmínky pro práci s konkrétním klientem, ale i v obecné rovině. Otevírá se prostor pro těžká témata, jakým je třeba nenaplnění potřeb dětí v náhradní rodinné péči. Zároveň zde bývá i prostor odložit emoce spojené s kazuistikou. Z pobytových zařízení máme dobré zpětné vazby k zapojení a informování dětí, kterých se revize týká.

Obecně lze říct, že revize je možné využít ke zjištění níže uvedených cílů:

- chránit zájem dítěte a nahlédnout na proces zprostředkování jeho pohledem;
- umožnit výměnu informací mezi všemi zainteresovanými stranami podílejícími se na zprostředkování;
- bezpečně zrevidovat a reflektovat pracovní postupy při zprostředkování NRP;
- nastavit taková opatření, která přispějí k efektivitě spolupráce zainteresovaných stran v budoucnu;
- získat nástroj k prevenci obdobných případů.

Od ledna 2023 projevil zájem o revizní setkání 5 krajů. Tým facilitátorek a facilitátorů měl možnost vést 9 revizních setkání, 6 z nich se týkalo předčasně ukončené pěstounské péče, 2 osvojení a 1 opakovaného neúspěšného zprostředkování. I nadále budeme pokračovat v nastartované práci a těšíme se na další oslovení k revizím. Máme k dispozici tým tří facilitátorů a facilitátorek a děláme to pro kraje zdarma. Těší nás, že v některých krajích se tento nástroj začíná aktivně využívat. Již v této fázi lze vidět přínos použitého nástroje.

Pro zjednodušení přikládáme několik doporučení, která setkání přinesla:

- důležitost participace dítěte na tvorbě Individuálního plánu ochrany dítěte a vyhodnocování péče;
- potřeba podpory žadatelů v průběhu celého procesu;
- nutnost týmovosti v procesu párování;
- potřeba citlivého předávání dítěte od jedné pečující osoby k druhé s adekvátní délkou a bez zbytečných prostojů;
- důležitost důkladného vyhodnocení kapacity pečujících osob;
- využití attachmentových metod v rámci psychologického posouzení;
- nutnost zvědomování a sledování kompetencí a schopností posouvat původní představy zájemců o NRP a další.

„Děkuji všem, bylo to pro mě velmi přínosné setkání a další pohled na některé rodiny, u kterých jsem v minulosti měla nebo mám podobné myšlenky na to, jak dlouho držet pěstounskou rodinu pohromadě, když všichni okolo máme pochybnosti, jestli je tam dítěti dobře,“ uvedla jedna z účastnic revizního setkání.

PROJEKT SJEDNOCENÍ PŘÍSTUPU K OHROŽENÝM DĚTEM

ODDĚLENÍ TRANSFORMACE PÉČE O OHROŽENÉ DĚTI (234)

Projektové aktivity jsou v plném proudu realizace, kdy každá jedna se těší spolupráci významných aktérů působících v terénu SPOD. Jedním ze stěžejních témat, které systémový projekt aktuálně řeší, je například nabídka vzdělávání pro OSPOD. V červnu došlo k zakončení osmidenního výcvikového cyklu k tématu rodičovských kompetencí, kterého se zúčastnili pracovníci a pracovníci OSPOD z různých koutů republiky. Na počátku výcviku si měli možnost pomocí sebehodnocení ujasnit, jaké jsou jejich znalosti a dovednosti v jednotlivých oblastech, které jsou spjaté s prací s rodičovskými kompetencemi. Obdobné sebehodnocení proběhlo i na závěr výcviku, kdy následně došlo k selekci hlavních témat: trauma, vztahová vazba, práce se specifickými cílovými skupinami a práce se změnou. Zejména u témat trauma a vztahová vazba došlo k zásadní reflexi týkající se nutnosti prohlubování vlastních znalostí a dovedností. Kolegyně a kolegové z OSPOD se shodovali na důležitosti takového typu vzdělávání a byly vysloveny požadavky na jeho zavedení do standardního vstupního, ale i průběžného vzdělávání pro všechny pracovníce a pracovníky OSPOD. Samotná forma výcviku byla hodnocena pozitivně i proto, že tým lektorek vytvořil pro účastníky bezpečný prostor pro sdílení zkušeností. Dalšími kroky bude nyní naplánovat nabídku druhého kola výcviku, který by zahrnoval více témat než pouze rodičovské kompetence. Pozornost projektového týmu je zaměřena rovněž na systémové ukotvení takového typu vzdělávání i v legislativě. Věříme, že se nám tato forma rozvoje kompetencí pracovníků a pracovníků podaří zakomponovat do současných standardů či do návrhu systému profesní podpory.

V rámci aktivity zaměřené na definici krajských standardů sítě služeb pro ohrožené děti s důrazem na koordinovanou podporu a multioborovou spolupráci, byly v uplynulých měsících na žádost Karlovarského kraje zmapovány podoby multioborové spolupráce ve všech místních ORP, obdobná práce probíhá například i v Kraji Vysočina. V zapojených lokalitách napříč Českou republikou se členové týmu nadále zapojují do týmů k tématu ohrožených dětí, či do komunitního plánování. Například v Trinci a v Novém Jičíně se podařilo zrealizovat několik setkání OSPOD a dětských lékařů a v rámci diskuse otevřít mnoho důležitých témat týkajících se problematiky nejen v rámci dané lokality. Také OSPOD Benešov uspořádal podobnou schůzku v místní nemocnici. V městské části Praha 12 se s cílem posílit spolupráci škol a OSPOD chystá setkání s řediteli na téma sociálních pedagogů a možné podpory jejich pozic na místních školách. V Karlovarském kraji proběhly dva workshopy k tématu potřeb dětí v ústavních zařízeních, další workshop je plánován na podzim tohoto roku.

Důležitým tématem, kterým se projektový tým také zabývá, je podpora dětské participace. Během dubna až června proběhlo šest fokusních skupin s dětmi a mladými dospělými z dětských domovů a nízkoprahových zařízení pro děti a mládež. Hlavními tématy skupin v Pardubickém kraji byly participace dětí v procesu transformace zařízení, zapojení dětí do individuálního plánování, a dále i jejich zkušenosti a spolupráce s OSPOD. Setkání bylo organizováno ve spolupráci MPSV a Pardubického kraje. Významným výstupem těchto setkání bylo, že došlo ke společné diskusi dětí a mladých dospělých jak z transformovaných domácností, tak z domácností, které proměna teprve čeká. S dětmi z nízkoprahových zařízení pro děti a mládež jsme se zaměřovali především na to, jaké mají možnosti se zapojovat ve svém životě, např. doma, ve škole či v rámci sociálních služeb. Poznatky z fokusních skupin může Pardubický kraj využít při transformaci ústavních zařízení i při dalším plánování koncepce služeb pro ohrožené děti a jejich rodin. Aktuálně projektový tým mimo jiné plánuje vznik participační platformy MPSV, která by měla sloužit jako poradní orgán MPSV. V platformě budou zapojeny děti a mladí dospělí.

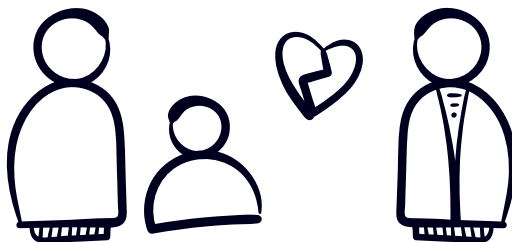
Na závěr už pouze zmínka k plánování pilotáže nástrojů pro praxi SPOD v rámci aktivity zaměřené na nastavení standardizovaných postupů při práci s ohroženými dětmi a rodinami. Ve spolupráci s odborníky z praxe vznikají mimo jiné praktické checklisty, díky kterým bude možné efektivněji vést a koordinovat podporu nabízenou dětem a rodinám. Veškeré aktivity probíhají v souladu a spolupráci s oddělením koncepce SPOD a NRP a checklisty by tak mohly být v budoucnu součástí metodického vedení OSPOD.

DÍTĚ V RODIČOVSKÉM KONFLIKTU

PŘEDSTAVENÍ VÝZKUMNÉHO PROJEKTU A JEHO VÝSTUPŮ

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. (RILSA) v letech 2019–2024 řešil výzkumný projekt „Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče“ (zkráceně „Dítě v rodičovském konfliktu“). Pozornost výzkumníků byla zaměřena na vývoj vztahu a konfliktu mezi rodiči před a po rozchodu, způsob nastavení uspořádání péče o děti a jejich výživy po rozpadu rodiny a zkušenosti i každodenní život rodičů a dětí v jednotlivých formách péče. Záměrem bylo nahlédnout na problematiku porozvodového uspořádání nejen očima rodičů a dětí, ale i pohledem dalších aktérů (soudců, pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí /OSPOD/, advokátů, psychologů atd.), se kterými rodiče a jejich děti v souvislosti s rozchodem nebo jeho dopady přicházejí do styku.

K naplnění cílů projektu byla realizována řada kvalitativních a kvantitativních sociologických šetření, a to jak s odborníky a odbornicemi zapojenými do řešení rodičovského konfliktu, tak s veřejností, zvláště pak s rodiči nezletilých dětí se zkušeností rozchodu/rozvodu a s mladými lidmi ve věku 16 až 29 let, kteří v dětství či dospívání zažili rozchod/rozvod svých rodičů. Svým zaměřením a rozsahem se tak jedná o poměrně jedinečný výzkum, který nebyl v České republice dosud realizován a jehož dalším motivem bylo přispět k tomu, aby rozchod rodičů byl pro další život dětí co možná nejmenší zátěží.

Projekt byl 27. 5. 2024 zakončen odbornou konferencí, na níž byla v dopoledním bloku představena jeho hlavní zjištění a doporučení pro rodinnou politiku. V odpoledním bloku zástupci Ministerstva spravedlnosti ČR seznámili publikum s aktuálně připravovanými legislativními změnami týkajícími se rozvodů manželství s nezletilými dětmi. Konferenci pak uzavřela odborná panelová diskuse.

Odkazy na záznam konference, bližší informace o projektu a jeho další výstupy jsou dostupné [ZDE](#).

Kontaktní osoba:
Mgr. Jana Barvíková, Ph.D.
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
jana.barvikova@rilsa.cz

